

До 60-річчя Перемоги у Великій Вітчизняній війні

ДОВГА ДОРОГА ДОДОМУ...

Із Хорупаня у Рівне до дітей виїжджає 87-річний Василь Логвинюк. За більш як вісім з половиною десятиліть і зим серцем прикпів до Хорупанських споришів, але зухвала старість та складні життєві перипетії знесли тіло газди, тож без сторонньої допомоги не обійтися. Торік Василь Дмитрович поховав дружину - свою милу багатолітню помічницю. Осиротів світ без неї, але життя триває.

У дні щемливого прощання з ріднокраєм до пана Василя завітали гості із райцентру: голова Млинівського районного братства вояків УПА ім. генерал-хорунжого Кліма Савура Микола Мартинюк та начальник відділу внутрішньої політики райдержадміністрації Ігор Кучер. Прибули шановні люди із райцентру не тільки для того, щоб потішити ветерана війни, а й вручити нагороду...

Ще у далекому 1939 році, коли у наші краї прийшли «перші совети», Василь Логвинюк став членом ОУН. Цього ж року і розпочав протести проти червонозоряних визволителів. На цимбалуковій черешні разом із Василем Цимбалуком вивісили жовто-блакитний стяг. Згодом на вибори у советський парламент друзі повторили акцію. Щоправда, знамено замайоріло на черешні Амброзія Андрієнка. Вже у 1940 році на першотравень із Нестором Мартинюком забралися на геодезичну вежу і на її вершині знову помістили національний прапор. Цього разу із «сюрпризом» - древець закріпили у консервній бляшанці. Не дивно, що згодом енкеведисти з острахом спостерегали за «антисоветським» привітом із висоти 220 метрів над рівнем моря і довго не наважувалися ліквідувати цей епіцентр націоналізму.

У Великодню п'ятницю 1941 року 23-річного хорупанця призвали у Червону Армію. З великим бажанням він пішов служити, хоча уже був одружений і батьківське серце тішила дев'ятимісячна донечка. Річ у тім, що перебування вдома загрожувало арештом. Уже у військовій частині Василь Логвинюк одержав лист від рідні, яка інформувала, що енкаведе забрало Василя Цимбалука. Цей мужній юнак не видав свого побратима, хоча самого Василя у свою чергу «здав» інший односелець.

Уникнувши арешту і заслання за підпільну діяльність проти комуністично-більшовицького режиму, у серпні 1941 року колишній оунівець одержав важке поранення у голову під Могильовом у Білорусії і потрапив у фашистський полон. Може, там життя йому врятував німецький фельдшер, котрий перев'язував рану. А ось другий зайда не дав води напиться, ще й пригрозив пістолетом. Різні люди ходять під сонцем...

Спочатку червоноармієць Логвинюк припускав, що у полон потрапив десяток-другий побратимів. Згодом з'ясувалося, що у таборі для військовополонених у Мінську перебувало 73 тисячі воїнів-невільників. Тоді й закралася провокаційна думка: мовляв, уже немає советської влади, вся армія у полоні. Насправді, радянська армія чинила шалений опір гітлерівцям, переломила хід війни, визволила співвітчизників і народи Європи від фашизму. До того ж, знову довелось причаститися фронтовим страхіттям і Василю Логвинюку...

Із табору полонених хорупанець потрапив у найми до панаполяка, колишнього польського офіцера, котрий у 1939 році теж скуптував воєнного лиха. Добрий був чоловік, душею міряв чуже горе. До того ж додатковим фактором порозуміння стала польська мова, якою Василь Логвинюк вільно володів.

- Вася, тільки не уцікай! - просив пан. Мовляв на воєнних дорогах стільки біди, що пропадеш.

У чужому господарстві колишній хлібороб після табірних знущань, голоду, холоду, спраги відчув себе людиною. Щирий поляк навіть пригощав «келішкем вудкі». Часто бувало, що наймит нічого не робив, тільки доглядав малолітню панську доньку Анюту. Причому, пан довіряв йому ключі від усіх господарських закутків. Здавалося, від добра добра не шукають. Та манили батьківський поріг, мамина вишня в саду. І Василь таємно тікає від свого роботодавця. Згодом у дорозі не раз згадає його широк натрун. Але дороги назад уже не було.

Василь Логвинюк (ліворуч) і Микола Мартинюк (праворуч)

Скільки небезпечних пригод чатувало на втікача? - не злічити. В одній білоруській сім'ї дали притулок на нічліг. На вечорниці зібралось кілька місцевих чоловіків у надії почути якусь свіжу новину від подорожного. Під час цієї розмови у хату зайшов староста і затребував документи. Звісно, їх у Логвинюка не було. Тоді староста наказав одягатися і зібрався вести незнайомця у жандармерію. І тут за полоненого заступився один із спірозмовників.

- Ти знаєш, - без особливої дипломатії звернувся односелець до старости, - я нещодавно повернувся з полону і всю дорогу мріяв дістатися до хати, обняти сестру (батьків у нього вже не було) і померти на рідному подвір'ї. А цього солдата вдома чекають батьки, два брати, дружина, донька. Ти ж, гад, зараз заведеш його до жандармів і вони розстріляють бідолаху. Ще й сам могилу собі викопає...

- Мабуть, отією тирадою чоловік достукався до серця старости і той пішов з хати. А вранці захисник Логвинюка провів його із села...

За двадцять осінніх днів 1941 року із Білорусі до батьківської хати Василь Логвинюк здолав майже тисячу кілометрів. На Введення - 4 грудня уже був на своєму подвір'ї. Заклопотаний батько спочатку навіть не впізнав голосу сина...

У 1944 році Василь Логвинюк знову на фронті. Про його солдатську доблесть свідчать медалі «За відвагу», «За бойові заслуги». Замполіт неодноразово агітував «писатися» у компартію. Рядовий Логвинюк від бою до бою відтягував цю подію.

- Як я можу вступати у партію, коли неграмотний, - відбивався від на'язливого замполіта боець.

- Смотри, - агітатор називав прізвище однополчанина, - он неграмотний, крестики ставит вместо подписи, но он коммунист.

Біля Риги Василь Логвинюк одержав важке поранення, внаслідок чого ліва рука стала бездіяльною. Відтак відпала потреба у політдискусіях із замполітом роти...

А Микола Мартинюк вручив пану Василю медаль «60 років УПА». Хай же ця нагорода нагадає мужньому жителю Хорупаня відважну молодість і хай додасть життєвої енергії літа...